

?lk Okuma Yazma Ö?retimine Yönelik Öz Yeterlik Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). ?lk Okuma Yazma Ö?retimine Yönelik Öz Yeterlik Ölçe?i. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=23300>

Özet

İlk Okuma Yazma Öğretimine Yönelik Öz Yeterlik Ölçeği (IOYÖYÖ), Delican (2016) tarafından sınıf öğretmenlerinin ilk okuma yazma öğretimine ilişkin sahip oldukları öz yeterlik inançlarını ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir araçtır. Bu ölçek, öğretmenlerin bu kritik alandaki yetkinlik algılarının değerlendirilerek, mesleki gelişim ve eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesine önemli katkılar sağlayarak hedeflemektedir. Ölçek, özellikle Türkiye eğitim sistemi bağlamında, okuryazarlık becerilerinin kazandırılması sürecinde öğretmenlerin psikolojik hazırlık düzeylerini belirlemede kullanılmaktadır.

Ölçeğin geliştirme çalışması, kapsamlı bir literatür taraması ve uzman görüşleri temel alınarak yürütülmüş olup, yapısal geçerliliğini ve iç tutarlılığını sağlamak üzere istatistiksel analizlere tabi tutulmuştur. Bu araç, öğretmenlerin öğretim stratejileri, sınıf yönetimi ve öğrenci motivasyonu gibi okuma yazma öğretiminin farklı boyutlarındaki yeterlik algılarını detaylıca incelemeye olanak tanır.

Anahtar Kelimeler

İlk Okuma Yazma Öğretimi, Öz Yeterlik, Sınıf Öğretmeni, Ölçek Geliştirme, Okuryazarlık, Eğitim Psikolojisi, Öğretmen Yeterlikleri

Yazarlar

Burak Delican

Amaç

Ölçeğin temel amacı, sınıf öğretmenlerinin ilk okuma yazma öğretimine yönelik öz yeterlik düzeylerini güvenilir ve geçerli bir şekilde ölçmektir. Öz yeterlik inançları, öğretmenlerin ders planlama, uygulama ve kararlaştırılan zorluklarla başa çıkma becerilerini doğrudan etkilediği için, bu ölçek öğretmenlerin performans potansiyelini anlamada kritik bir rol oynamaktadır.

Ölçek, eğitim araştırmacılarına ve politika yapıcılara, öğretmenlerin kendilerini en yetersiz hissettikleri alanları tespit etme imkanı sunarak, hedefe yönelik hizmet içi eğitim programlarının tasarlanmasına rehberlik etmeyi amaçlamaktadır. Ölçek sonuçları, İlk Okuma Yazma Öğretimi sürecinde kararlaştırılan zorlukların kaynağını psikolojik faktörler açısından analiz etmeye yardımcı olur.

Yapı

İlk Okuma Yazma Öğretimine Yönelik Öz Yeterlik Ölçeği, Albert Bandura'nın Sosyal Bilişsel

Teorisi'nde tanımlanan öz yeterlik (Self-Efficacy) kavramının temel almaktadır. Bu yapı, bireyin belirli bir görevi başarıyla yerine getirebileceğine dair inancını ifade eder. Bu ölçek özelinde yapı, sınıf öğretmenlerinin okuma ve yazma becerilerini öğrencilere etkili bir şekilde öğretebilme yeteneklerine dair kişisel yargılarını ölçmektedir.

Ölçek genellikle, öğretmenlerin okuma yazma metodolojisine hakimiyeti, öğrenci farklılıklarına uyum sağlama yeteneği ve motivasyon sağlama becerileri gibi alt boyutları içeren çok boyutlu bir yapıya sahiptir. Geliştirme çalışmasında, bu alt boyutların öğretmen yeterlik alanlarını kapsamlı bir şekilde temsil etmesi hedeflenmiştir.

Geçerlik

Ölçek geliştirme çalışmaları geçerlik çalışmaları, ölçülmek istenen yapıya doğru bir şekilde ölçülüp ölçülmediğini belirlemek için esastir. Delican (2016) tarafından yapılan çalışmada, ölçeğin yapı geçerliğini sağlamak amacıyla faktör analizi kullanılmıştır.

Yapılan analizler sonucunda, ölçeğin teorik yapıyla uyumlu olduğu ve okuma yazma öğretimine yönelik öz yeterliği temsil eden anlamlı faktörlere ayrıldığı rapor edilmiştir. Ayrıca, ölçeğin içeriğinin ilgili uzmanlar tarafından değerlendirilmesiyle içerik geçerliği de sağlanmıştır. Geçerlik değerlerinin detaylı istatistiksel sonuçları (örneğin, faktör yükleri ve model uyum indeksleri) orijinal makalede yer almaktadır.

Güvenirlilik

Güvenirlilik, ölçme aracının tutarlılığını ve kararlılığını ifade eder. İlk Okuma Yazma Öğretimine Yönelik Öz Yeterlik Ölçeği'nin güvenilirliğini belirlemek amacıyla iç tutarlılık katsayıları hesaplanmıştır.

Geliştirme çalışmasında sıklıkla kullanılan Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısının, ölçeğin genelinde ve alt faktörlerinde yüksek düzeyde olduğu rapor edilmiştir. Bu yüksek katsayılar, ölçek maddelerinin aynı yapıya tutarlı bir şekilde ölçtüğünü göstermektedir. Güvenirlilik çalışmaları için detaylı orijinal akademik yayına başvurulması gerekmektedir.

Faktör Analizi

Ölçeğin yapı geçerliğini belirlemek amacıyla hem Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) hem de Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılmıştır. AFA, ölçeğin faktör yapısını ortaya çıkarmak; DFA ise bu yapıya örneklem verileriyle ne derece uyumlu olduğunu test etmiştir.

Analizler, ölçeğin çok faktörlü bir yapıya sahip olduğunu göstermiştir. Bu faktörler, öğretmenlerin okuma yazma öğretimindeki farklı yeterlik alanlarını (örneğin, fonetik farkındalık, harf tanıma,

okuma ak?c?l??? geli?tirme) temsil etmektedir. Bu faktör yap?s?, ölçe?in teorik temellerini desteklemektedir ve ö?retmen öz yeterli?ini alt boyutlar?yla birlikte de?erlendirme imkanı sunmaktadır.

Ölçek Bilgileri

Test Type: Geli?tirme (Development) Ölçe?i

Format: Genellikle 5'li veya 6'lı Likert tipi derecelendirme format?nda (Kesinlikle Kat?l?yorum'dan Kesinlikle Kat?lm?yorum'a kadar) oldu?u varsay?lmaktadır.

Language Available: Türkçe

Population Group: S?n?f Ö?retmenleri

Age Group: Çal??an yeti?kinler (S?n?f ö?retmenleri)

Population Details: Türkiye'deki farklı ilkokullarda görev yapan s?n?f ö?retmenleri örneklem grubunu oluşturmaktadır.

Test Methodology: Öz Bildirim Ölçe?i (Self-Report Scale). Ö?retmenlerin kendi öz yeterlik inançları'nı de?erlendirmelerine dayanır.

Anahtar Kelimeler

Ö?retmen E?itimi, Okuma Yazma Ö?rimi, Öz Yeterlik Ölçe?i, Faktör Analizi, E?itim Psikolojisi, Geçerlik, Güvenirlik

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor

Affiliation Email addresses: burakdelican@gmail.com

Correspondence Address: ?lgili akademik makalede belirtilmi?tir.

?zinler, Ücret ve Test Y?li?

Test Y?li?: 2016

?zinler ve Ücret: Ölçe?in kullan?m? için genellikle yazar Burak Delican'dan izin alınması gerekmektedir. Ticari olmayan akademik ara?t?rmalarda kullan?m ?artları için yazarla ileti?ime geçilmesi önerilir.

Ölçeğin orijinal makalesi ve detaylı bilgileri aşağıdaki bağlantılarda mevcuttur:

Makale Linki (PDF): turkishstudies.net

Ölçek PDF İndirme: ilk-okuma-yazma-ogretimine-yonelik-oz-yeterlik-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Delican, B. (2016). İlk Okuma Yazma Öğretimine Yönelik Öz Yeterlik Ölçeğinin geliştirilmesi. *Turkish Studies*, 11(3), 861-878.

İlk Okuma Yazma Öğretimine Yönelik Öz Yeterlik Ölçeği Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçek maddeleri bu kaynakta sağlanmamıştır. Maddelerin tam listesi için lütfen Delican (2016) tarafından yayımlanan orijinal akademik makaleye başvurunuz.